

Guia docent

Identificació de l'assignatura

Assignatura / Grup	20714 - Gramàtica Històrica Catalana / 1
Titulació	Grau de Llengua i Literatura Catalanes - Tercer curs
Crèdits	6
Període d'impartició	Primer semestre
Idioma d'impartició	Català

Professors

Professor/a	Horari d'atenció als alumnes					
	Hora d'inici	Hora de fi	Dia	Data d'inici	Data de fi	Despatx / Edifici
Maria Isabel Ripoll Perelló mrp983@uib.es	12:00	13:00	Dijous	10/09/2018	28/01/2019	Ramon Llull CC09

Contextualització

La Gramàtica Històrica Catalana comprèn la història de l'evolució del sistema lingüístic català des del llatí fins a l'actualitat des del punt de vista intern. L'objectiu teòric de l'assignatura és conèixer els mecanismes d'evolució interna de la llengua des del llatí (clàssic i vulgar) fins al català actual en els camps fonètic, morfològic, sintàctic i lèxic. S'hi farà menció del sistema de la llengua en diferents èpoques o cronolèctes. L'objectiu pràctic de l'assignatura és adquirir els coneixements necessaris per desenvolupar un comentari lingüístic de mots i de textos antics i moderns. Els coneixements adquirits amb l'estudi d'aquesta assignatura resulten especialment rellevants per a les matèries relacionades amb la variació lingüística i amb la terminologia.

Requisits

Recomanables

Per al bon desenvolupament de l'assignatura, cal tenir nocions bàsiques de llatí clàssic i de llatí vulgar, de lingüística romànica, de fonètica i de fonologia.

Competències

Específiques

- * CE1. Coneixement de la llengua catalana, tant a nivell sincrònic com diacrònic, en els seus diferents aspectes: gramàtica, variació lingüística i situació sociolingüística .

Guia docent

- * CE4. Capacitat per avaluar críticament la informació bibliogràfica relativa a la llengua i a la literatura catalanes .
- * CE9. Capacitat de localitzar i manejar informació relativa a la disciplina en fons bibliogràficodocumentals, en bases de dades i recursos d'Internet, així com d'utilitzar aplicacions informàtiques específiques .

Genèriques

- * CG1. Capacitat per aprendre i treballar de forma autònoma i en equip .
- * CB3 Tenir la capacitat de reunir i interpretar dades rellevants per emetre judicis que incloguin una reflexió sobre temes rellevants de caràcter social, científic o ètic .
- * CG6. Capacitat d'aplicar els coneixements adquirits a la resolució de problemes en l'àmbit professional .

Bàsiques

- * Podeu consultar les competències bàsiques que l'estudiant ha d'haver assolit en acabar el grau a l'adreça següent: http://estudis.uib.cat/ca/grau/comp_basiques/

Continguts

D'una banda, es tractarà l'evolució de la llengua catalana des del llatí fins als primeres estadis (fonètica, morfologia, sintaxi, lèxic i formació de mots). De l'altra, es tractaran els continguts necessaris per adquirir la metodologia per comentar textos, antics i moderns, des d'una perspectiva filològica.

Continguts temàtics

1. La gramàtica històrica
 - 1.1. Preliminars. Algunes qüestions de mètode
2. Fonètica històrica
 - 2.1. Vocalisme i consonantisme
Vocalisme tònic i vocalisme àton.
3. Morfologia històrica
 - 3.1. Morfologia nominal
El nom. El nombre i el gènere. El pronom.
 - 3.2. Morfologia històrica
El verb. La conjugació. Formes personals i no personals del verb.
 - 3.3. Morfologia històrica
L'adverbi i les partícules de relació.
4. Lectura i anàlisi de textos medievals catalans

Metodologia docent

Activitats de treball presencial (1,8 crèdits, 45 hores)

Guia docent

Modalitat	Nom	Tip. agr.	Descripció	Hores
Classes teòriques	Sessions presencials	Grup gran (G)	Exposició dels continguts teòrics de l'assignatura. Participació activa de l'alumne en debats i comentaris generats arran de les explicacions i de les lectures obligatòries i de les recomanades.	23
Classes pràctiques	Pràctiques	Grup mitjà (M)	Sessions destinades a l'aplicació directa dels continguts teòrics a casos pràctics (lectura de textos medievals catalans, identificació de les característiques lingüístiques principals d'un text, comentari lingüístic de textos i mots). S'hi faran lectures de textos medievals catalans, transcripcions i adaptacions al català contemporani.	19
Avaluació	Examen escrit	Grup gran (G)	Examen global sobre el contingut del curs. Serà matèria d'avaluació tot el contingut explicat i treballat tant en les sessions teòriques com en les pràctiques. Examen de tres hores de durada, la data de la qual serà l'establerta per la Facultat de Filosofia i Lletres. L'alumne haurà de respondre per escrit i desenvolupadament les preguntes que li siguin formulades.	3

A començament del semestre hi haurà a disposició dels estudiants el cronograma de l'assignatura a través de la plataforma UIBdigital. Aquest cronograma inclourà almenys les dates en què es faran les proves d'avaluació contínua i les dates de lliurament dels treballs. A més, el professor o la professora informará els estudiants si el pla de treball de l'assignatura es durà a terme a través del cronograma o per una altra via, inclosa la plataforma Aula Digital.

Activitats de treball no presencial (4,2 crèdits, 105 hores)

Modalitat	Nom	Descripció	Hores
Estudi i treball autònom individual	Lectura i anàlisi de fonts bibliogràfiques	Lectures d'una selecció de textos relacionats amb el continguts teòrics de l'assignatura. L'alumne haurà de saber-ne interpretar el contingut per posar-los en comú tant en les sessions teòriques com pràctiques. Seran matèria d'examen escrit. N'haurà de respondre un qüestionari per mitjà de la plataforma digital Moodle, que li servirà per consolidar els coneixements adquirits. Exercicis pràctics d'evolució fonètica. Transcripció i adaptació de textos medievals catalans, per consolidar les pràctiques presencials.	30
Estudi i treball autònom individual	Transcripció d'un text o treball de camp	L'alumne haurà de presentar, en el termini indicat al cronograma, un treball de transcripció i adaptació al català contemporani d'un text medieval català, que haurà estat facilitat pel professor al llarg del curs. Si l'alumne ho troba convenient, i previ consentiment i supervisió del professor, pot presentar la transcripció d'un text que hagi localitzat personalment en un arxiu o biblioteca. En aquest segon supòsit, n'haurà de fer la corresponent descripció codicològica i n'haurà de presentar les dades bibliogràfiques bàsiques d'identificació. Una alternativa a aquest treball serà un estudi de camp, a partir del buidatge del Bolletí del Diccionari de la Llengua Catalana, sobre un tema concret de Gramàtica Històrica, elegit per l'alumne. El lliurament es farà com a tasca a l'Aula Digital i NO s'acceptarà cap treball fora del termini establert.	30

Guia docent

Modalitat	Nom	Descripció	Hores
Estudi i treball autònom individual	Assimilació de continguts	Estudi dels coneixements teòrics i pràctics amb l'ajuda de la bibliografia corresponent.	25
Estudi i treball autònom individual o en grup	Campus Extens	L'alumne haurà de treballar part dels continguts de l'assignatura per mitjà de la plataforma Moodle. No només hi haurà de consultar materials bibliogràfics sinó que hi haurà de fer algunes activitats pensades per consolidar tots els coneixements que es desenvolupin a classe, tant d'evolució lingüística com de transcripció textual. Per als alumnes que cursin l'itinerari B de l'assignatura, es preveuen un seguit d'activitats específiques, que s'hauran d'entregar a la plataforma digital Moodle en la data prevista al cronograma.	20

Riscs específics i mesures de protecció

Les activitats d'aprenentatge d'aquesta assignatura no comporten riscos específics per a la seguretat i salut dels alumnes i, per tant, no cal adoptar mesures de protecció especials.

Avaluació de l'aprenentatge dels estudiants

L'avaluació es durà a terme per mitjà de diverses proves, realitzades durant en el curs i en la data d'avaluació prevista. No s'acceptarà cap prova d'avaluació fora del termini establert. L'alumne obtindrà una qualificació numèrica d'entre 0 i 10 per a cada activitat avaluativa, que serà ponderada segons el pes que tingui en el conjunt. La qualificació global serà la suma de les qualificacions ponderades de cada prova. Per superar l'assignatura caldrà haver obtingut un mínim de 5 punts sobre 10 en totes les activitats avaluable. No es farà mitjana si una d'aquestes parts està suspesa. Si no s'aconsegueix la puntuació mínima l'alumne podrà repetir les proves durant el període d'avaluació extraordinària.

Els alumnes hauran d'observar la normativa sobre l'ús de dispositius electrònics a classe. <https://seu.uib.cat/fou/acord/11962/>

Finalment, s'haurà de tenir en compte que les actituds que puguin distorsionar el bon desenvolupament de les sessions (ús de les tecnologies sense finalitats pedagògiques específiques de l'assignatura, menjar dins l'aula, interrupcions constants d'entrades i sortides d'aula o parlar constantment mentre es fa una explicació o intervén un company) afectaran negativament la qualificació final.

Frau en elements d'avaluació

D'acord amb l'article 33 del Reglament acadèmic, "amb independència del procediment disciplinari que es pugui seguir contra l'estudiant infractor, la realització demostradorament fraudulenta d'alguns dels elements d'avaluació inclosos en guies docents de les assignatures comportarà, a criteri del professor, una menysvaloració en la seva qualificació que pot suposar la qualificació de «suspens 0» a l'avaluació anual de l'assignatura".

Guia docent

Sessions presencials

Modalitat	Classes teòriques
Tècnica	Escales d'actituds (no recuperable)
Descripció	Exposició dels continguts teòrics de l'assignatura. Participació activa de l'alumne en debats i comentaris generats arran de les explicacions i de les lectures obligatòries i de les recomanades.
Criteris d'avaluació	Exposició de continguts teòrics de l'assignatura per part del professor. Participació activa de l'alumne en debats i comentaris generats arran de les explicacions i de les lectures.

Percentatge de la qualificació final: 2% per a l'itinerari A amb qualificació mínima 5

Percentatge de la qualificació final: 0% per a l'itinerari B

Pràctiques

Modalitat	Classes pràctiques
Tècnica	Escales d'actituds (no recuperable)
Descripció	Sessions destinades a l'aplicació directa dels continguts teòrics a casos pràctics (lectura de textos medievals catalans, identificació de les característiques lingüístiques principals d'un text, comentari lingüístic de textos i mots). S'hi faran lectures de textos medievals catalans, transcripcions i adaptacions al català contemporani.
Criteris d'avaluació	Sessions destinades a l'aplicació directa dels continguts teòrics a casos pràctics. Lectura, transcripció i adaptació de textos medievals catalans.

Percentatge de la qualificació final: 3% per a l'itinerari A amb qualificació mínima 5

Percentatge de la qualificació final: 0% per a l'itinerari B

Examen escrit

Modalitat	Avaluació
Tècnica	Proves de resposta llarga, de desenvolupament (recuperable)
Descripció	Examen global sobre el contingut del curs. Serà matèria d'avaluació tot el contingut explicat i treballat tant en les sessions teòriques com en les pràctiques. Examen de tres hores de durada, la data de la qual serà l'establerta per la Facultat de Filosofia i Lletres. L'alumne haurà de respondre per escrit i desenvolupadament les preguntes que li siguin formulades.
Criteris d'avaluació	Examen global sobre el contingut de l'assignatura. Constarà d'una part de desenvolupament de preguntes sobre teoria i d'una part pràctica, amb exercicis com els que s'hauran fet en les sessions pràctiques. L'examen serà de tres hores, en la data establerta per la Facultat de Filosofia i Lletres. L'alumne haurà de respondre per escrit i desenvolupadament les preguntes que li seran formulades.

Percentatge de la qualificació final: 40% per a l'itinerari A amb qualificació mínima 5

Percentatge de la qualificació final: 40% per a l'itinerari B amb qualificació mínima 5

Lectura i anàlisi de fonts bibliogràfiques

Modalitat	Estudi i treball autònom individual
Tècnica	Sistemes d'autoavaluació (recuperable)
Descripció	Lectures d'una selecció de textos relacionats amb el continguts teòrics de l'assignatura. L'alumne haurà de saber-ne interpretar el contingut per posar-los en comú tant en les sessions teòriques com pràctiques. Seran matèria d'examen escrit. N'haurà de respondre un qüestionari per mitjà de la plataforma digital Moodle, que

Guia docent

li servirà per consolidar els coneixements adquirits. Exercicis pràctics d'evolució fonètica. Transcripció i adaptació de textos medievals catalans, per consolidar les pràctiques presencials.

criteris d'avaluació L'alumne haurà de respondre els qüestionaris formulats a la plataforma digital de Moodle, sobre la selecció bibliogràfica proposada.

Percentatge de la qualificació final: 10% per a l'itinerari A amb qualificació mínima 5

Percentatge de la qualificació final: 10% per a l'itinerari B amb qualificació mínima 5

Transcripció d'un text o treball de camp

Modalitat	Estudi i treball autònom individual
Tècnica	Treballs i projectes (recuperable)
Descripció	L'alumne haurà de presentar, en el termini indicat al cronograma, un treball de transcripció i adaptació al català contemporani d'un text medieval català, que haurà estat facilitat pel professor al llarg del curs. Si l'alumne ho troba convenient, i previ consentiment i supervisió del professor, pot presentar la transcripció d'un text que hagi localitzat personalment en un arxiu o biblioteca. En aquest segon supòsit, n'haurà de fer la corresponent descripció codicològica i n'haurà de presentar les dades bibliogràfiques bàsiques d'identificació. Una alternativa a aquest treball serà un estudi de camp, a partir del buidatge del Bolletí del Diccionari de la Llengua Catalana, sobre un tema concret de Gramàtica Històrica, elegit per l'alumne. El lliurament es farà com a tasca a l'Aula Digital i NO s'acceptarà cap treball fora del termini establert.
 criteris d'avaluació	Treball de transcripció i adaptació al català contemporani d'un text que, o bé serà proposat pel professor o que l'alumne haurà localitzat en un arxiu o biblioteca.

Percentatge de la qualificació final: 40% per a l'itinerari A amb qualificació mínima 5

Percentatge de la qualificació final: 40% per a l'itinerari B amb qualificació mínima 5

Campus Extens

Modalitat	Estudi i treball autònom individual o en grup
Tècnica	Proves d'execució de tasques reals o simulades (recuperable)
Descripció	L'alumne haurà de treballar part dels continguts de l'assignatura per mitjà de la plataforma Moodle. No només hi haurà de consultar materials bibliogràfics sinó que hi haurà de fer algunes activitats pensades per consolidar tots els coneixements que es desenvolupin a classe, tant d'evolució lingüística com de transcripció textual. Per als alumnes que cursin l'itinerari B de l'assignatura, es preveuen un seguit d'activitats específiques, que s'hauran d'entregar a la plataforma digital Moodle en la data prevista al cronograma.
 criteris d'avaluació	L'alumne haurà de treballar part dels continguts de l'assignatura per mitjà de la plataforma Moodle. No només hi haurà de consultar materials bibliogràfics sinó que hi haurà de fer algunes activitats pensades per consolidar tots els coneixements que es desenvolupin a classe, tant d'evolució lingüística com de transcripció textual. Per als alumnes que cursin l'itinerari B de l'assignatura, es preveuen un seguit d'activitats específiques, que s'hauran d'entregar a la plataforma digital Moodle en la data prevista al cronograma.

Percentatge de la qualificació final: 5% per a l'itinerari A amb qualificació mínima 5

Percentatge de la qualificació final: 10% per a l'itinerari B amb qualificació mínima 5

Recursos, bibliografia i documentació complementària

Les aportacions bibliogràfiques constants en la matèria fan que la llista bibliogràfica que oferim a continuació sigui força general i resti del tot oberta. En conseqüència, en qualsevol moment del curs s'hi podran incorporar

Guia docent

noves referències bibliogràfiques. Al llarg del curs hi haurà a disposició dels alumnes un seguit de textos, la lectura dels quals podrà tenir caràcter obligatori.

Bibliografia bàsica

- Batlle, M.; Martí i Castell, J.; Moran, J.; Rabella, J. A.** (2016), *Gramàtica històrica de la llengua catalana*. Publicacions de l'Abadia de Montserrat.
- Coromines, J.**(1983), *Lleures i converses d'un filòleg*. Barcelona, Club Editor. Tercera Edició.
- Gulsoy, J.**(1993), *Estudis de gramàtica històrica*. Universitat de València.
- Moll, F. de B.** (2006), *Gramàtica històrica catalana*. Universitat de València. Traducció del castellà. Edició corregida i anotada per Joaquim Martí Mestre, amb la col·laboració de Jesús Jiménez.
- Rasico, Ph.** (1993), *Estudis i documents de lingüística històrica catalana*. Barcelona, Curial.
- Recasens, D.** (2017), *Fonètica històrica del català*. Barcelona, Institut d'Estudis Catalans.
- Russell-Gebbett, P.** (1965), *Mediaeval Catalan Linguistics Texts*. Oxford 1965.
- Väänänen, V.** (1971), *Introducció al llatí vulgar*. Madrid, Gredos.
- Veny, J.; Massip, A.** (2013), *Scripta mallorquina*. Barcelona, Institut d'Estudis Catalans.
- Homilies d'Organyà* (2004). Edició a cura d'Amadeu Soberanas, Andreu Rossinyol i Armand Puig. *Els nostres clàssics*.

Bibliografia complementària

- Avalle, D'A.S** (1965), *Protostoria delle lingue romanze*. Torino
- Badia i Margarit, A.** (1981), *Gramàtica històrica catalana*. València, Ed. Tres i Quatre. Traducció del castellà.
- Badia, L.** (1989), «A propòsit de Ramon Llull i la gramàtica». *Estudis de llengua i literatura catalanes*, XVIII. Miscel·lània Joan Bastardas 1. Barcelona: Publicacions de l'Abadia de Montserrat, pàg. 157-182. Reproduït a Badia (1992).
- Badia i Margarit, A.** (1987), *La formació de la llengua catalana*. Montserrat: Publicacions de l'Abadia de Montserrat.
- Bastardas, J.** (1977), «El català preliterari». *Actes del Quart Col·loqui AILLC*, Publicacions de l'Abadia de Montserrat.
- (1992), «El llatí de la Catalunya romana i formació de la llengua catalana», *Foments* 8, pàg. 99-113
- (1995), *La llengua catalana mil anys enrere*. Barcelona: Curial
- Bruguera, J.** (1985), *Història del lèxic català*. Presentació de Joan Solà. Barcelona: Enciclopèdia Catalana.
- Coromines, J.**(1972), *El que s'ha de saber de la llengua catalana*. Editorial Moll. Palma.
- Gimeno, Ll.** (2005), *Aproximació lingüística als inicis de la llengua catalana: s. VIII al XIII*. Publicacions de la Universitat Jaume I. Castelló de la Plana.
- (2005), *Els orígens de la llengua*. Alzira, València: Bromera.
- Meyer-Lübke, W.** (1925), *Das Katalanische*. Introducció i traducció, Guillem Calaforra i Castellano. Barcelona: Institut d'Estudis Catalans, 1998.
- Miralles, J.** (1983), *Un llibre de Cort Reial mallorquí del segle XIV. Introducció, transcripció i estudi lingüístic*. 2 vol. Mallorca, ed. Moll.
- Moran, J.**(1989), «L'aparició del català a l'escriptura». *Estudis de Llengua i Literatura Catalana* XIX. Miscel·lània Joan Bastardas, 2.
- (1994), *Treballs de lingüística històrica catalana*. Barcelona: Publicacions de l'Abadia de Montserrat.
- Nadal & Prats** (1982-1996), *Història de la llengua catalana / Josep M. Nadal, Modest Prats; pròleg de Joaquim Molas*. Barcelona: Edicions 62.
- Nadal & Sabrià** (1982), «L'accés del català a l'escriptura». Josep M. Nadal, M. Teresa Sabrià. *L'Avenç*, núm. 49. Monogràfic: Els orígens de la llengua catalana.
- Pérez Saldanya & Martines Peres** (editors, 2009), *Per a una gramàtica del català antic*. Institut Interuniversitari de Filologia Valenciana. Symposia Philologica, 17.
- Rasico, Ph. D.** (2006), *El català antic*. CCG Edicions. Veus del Temps, 4. Girona.

Guia docent

Sanchis Guarner, M. (1992), *Aproximació a la història de la llengua catalana: creixença i esplendor*. Barcelona: Salvat, 1992.

Segarra, M. (1985), *Història de l'ortografia catalana*. Barcelona, Empúries.

Tagliavini, C. (1973), *Origen de las lenguas neolatinas*. Mèxic.

Altres recursos

Alcover&Moll, Diccionari Català-Valencià-Balear, 10 volums, Palma.<http://dcvb.iecat.net/>

BDLLC, *Bolletí del Diccionari de la Llengua Catalana*.

Bassols de Climent, M. et alii (1969-207), *Glossarium Mediae Latinitatis Cataloniae*. Barcelona, Consejo Superior de Investigaciones Científicas.

Arxiu de Textos Catalans Antics: <http://www.raco.cat/index.php/ArxiuTextosCatalaMedievalUB.EDU>.

Contrataedium, grup de recerca. <http://www.ub.edu/contrataedium/indexnet.htm>

Gramàtica del Català Antic: <http://grupsderecerca.uab.cat/sfi/content/corpus-informatizat-del-catal%C3%A0-antic-cica>

Aprendre els mots del català antic: <http://enricserrabloc.blogspot.com.es/2009/07/310-aprendre-els-mots-del-catala-antic.html>

Els nostres clàssics: <http://www.glossaris.net/search.php>

Pretèrit perfect al català antic: <http://vimeo.com/18907753>

Web de Brauli Montoya: <http://rua.ua.es/dspace/handle/10045/24368>

Transcriu-me!: <http://transcriu.bnc.cat/scripto/transcribe/1677/9729#.WW8zj9SLTs1>

Paleografia medieval: <http://ciham.ish-lyon.cnrs.fr/paleographie/index.php#.Ui-Iay2MmhM.facebook>
<http://www.internostrum.com/lematitzador/>

